

ROBERT MUSIL

B

i

R

L

E

Ş

M

E

L

E

R

Çeviri: ANIL ALACAĞLU

ROBERT MUSIL
BİRLEŞMELER

Can Modern

Birleşmeler, Robert Musil

Almanca aslından çeviren: Anıl Alacaoğlu

Vereinigungen

İlk baskı: 1911

Bu çeviride kaynak alınan baskı: *Vereinigungen. Zwei Erzählungen*, Rowohlt Taschenbuch Verlag, Hamburg 1978

© 2023, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: Ekim 2023, İstanbul

Bu kitabın 1. baskısı 5 000 adet yapılmıştır.

Dizi editörü: Şirin Etik

Editör: Gülsüm Köse

Düzeltili: Ebru Aydın

Mizanpaj: Atahan Sıralar

Sanat yönetmeni ve kapak tasarımı: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Baskı ve cilt: BPC Matbaacılık San. ve Tic. A.Ş.

Cevizlik Mah. Hüsreviye Sk. Erşen İş Hanı No:15 Kat:3-38

Bakırköy-İstanbul

Sertifika No: 48745

ISBN 978-975-07-6172-0

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Maslak Mah. Eski Büyükdere Cad. İz Plaza Giz, No: 9/25, Sarıyer / İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 43514

ROBERT MUSIL
BİRLEŞMELER

ÖYKÜ

Almanca aslından çeviren

Anıl Alacaoğlu

♥can

ROBERT MUSIL, 1880'de Avusturya'da doğdu. Askerî lisede eğitim aldıktan sonra makine mühendisliği bölümünden mezun oldu. Yalnızca bir yıl süren araştırma görevliliğinin ardından aile geleneğinin dışına çıkarak Berlin'de felsefe ve psikoloji okudu. Bu dönüm noktasında ilk yapıtı olan *Genç Törless'in Buhranları* romanını yazdı. Eserinin ilgi görmesiyle birlikte Musil kendini bütünüyle edebiyata adadı. Fakat dönemin birçok büyük sanatçısı gibi yalnızlık ve yoksulluk içinde yaşadı. Eserleri Naziler tarafından yasaklanınca eşiyle birlikte Cenevre'ye göç etti. 20. yüzyıl Avrupa'sına dair sosyopolitik gözlemleri drama, öykü ve romanlarının temelini oluşturdu. Hayatı boyunca üzerinde çalıştığı ve tamamlayamadığı eseri *Niteliksiz Adam* modern roman türünün en önemli başyapıtlarındandır. 1908'de fragman olarak yayımlanan "Sakin Veronika'nın Baştan Çıkışı", daha sonra "Aşkın Tamamlanışı" öyküsü de eklenerek *Birleşmeler* adlı derlemede son halini aldı. Musil 1942'de öldü.

ANIL ALACAOĞLU, 1989'da Akhisar'da doğdu. Ege Üniversitesi'nde Alman Dili ve Edebiyatı öğrenimi gördü. 2009'da ilk kitabı *Üçüncü Sınıf Kadın*, 2021'de öykü kitabı *Başka Yasalar* yayımlandı. Alacaoğlu bugüne dek Michael Ende, E.T.A. Hoffmann, Gustav Meyrink, Stefan Zweig, Joseph Roth, Frank Schätzing, Andrzej Sapkowski, Bodo Kirchhoff, Sibylle Berg, Sebastian Fitzek ve Elfriede Jelinek gibi yazarlardan çeviriler yaptı.

İçindekiler

Aşkın Tamamlanışı	11
Sakin Veronika'nın Baştan Çıkışı	63

AŞKIN TAMAMLANIŞI

“Gerçekten benimle gelemiz misin?”

“Mümkün değil; biliyorsun, şu işi çabucak halletmem lazım.”

“Ama Lilli çok seviniyordu...”

“Tabii, seviniyordu ama imkânı yok.”

“Sensiz gitmek de hiç içimden gelmiyor...”

Karısı çay doldururken böyle dedi, bir yandan da odanın köşesindeki açık renkli, çiçek desenli koltukta oturmuş sigara içen adama bakıyordu. Akşamdı, koyu yeşil jaluziler sokağa bakıyordu, diğerleriyle birlikte uzun bir koyu yeşil jaluzi sırasının parçasıydılar ve diğerlerinden hiçbir şekilde ayırt edilemiyorlardı. Kayıtsızca indirilmiş bir çift koyu gözkapağı gibi, çayın şimdi mat gümüş bir çaydanlıktan fincanlara döküldüğü, hafif bir şı-kırtıyla fincanların dibine çarptığı ve sonra akarken donakalmışçasına saman rengi, hafif topazdan yapılmış kıvrık, şeffaf bir sütun gibi görüldüğü bu odanın pırıltısını saklıyorlardı... Çaydanlığın hafif eğrilmiş yüzeylerinde yeşil ve gri gölgeler vardı, mavi ve sarı gölgeler de; oraya akıp topladıkları andaki gibi, bir yere gidemezlermiş gibi usulca duruyorlardı. Kadının koluyrsa çaydanlıktan öteye uzanıyor ve kocasına attığı bakışla sabit ve sert bir açı oluşturuyordu. Şüphesiz bir açıydı, görülebilirdi; ama

açının barındırdığı ve neredeyse fiziksel olan o diğer şeyi ancak bu iki insan hissedebilirdi, onlara öyle geliyordu ki ikisi arasına gerilmiş, en sert metalden yapılmış bir payandaydı bu açı ve onları yerlerinde sabit tutuyor, birbirlerinden o kadar uzak olmalarına rağmen onları bağlayıp neredeyse gözle görülür, elle tutulur bir birlik haline getiriyordu; ... payanda karın boşluklarına dayanıyordu, orada baskıyı hissedebiliyorlardı... onları hareketsiz yüzleri, sabit bakışlarıyla koltuklarının arkasına dimdik yapıştırıyordu fakat ucunun onlara dayandığı yerde narin bir heyecan, çok hafif bir şey hissediyorlardı, sanki kalpleri uçarken birbirine karışan iki küçük kelebek sürüşmüş gibi...

Bütün oda, hafifçe titreyen bir akmış gibi bu zayıf, neredeyse gerçekdışı fakat algılanabilir hisse asılı duruyordu ve aksın yaslandığı iki insana: Etraftaki nesnelere nefeslerini tuttu, duvardaki ışık donup altın rengi dantellere dönüştü... Her şey susuyor ve bekliyordu, her şey onlar yüzünden oradaydı... Sonsuza dek uzanan parlak bir iplik gibi dünyanın içinden geçen zaman, bu odanın ortasından, bu iki insanın ortasından geçiyor gibi görünüyordu ve aniden duruyor, taşlaşıyor gibi, kaskatı, durgun ve pırıl pırıl... Nesnelere birazcık birbirlerine sokuldu. Yüzeylerin ansızın düzene girdiği ve bir kristalin olduğu anda yaşanan o duraklama, ardından gelen hafif çöküşü bu... Bu iki insanın çevresinde oluşan, merkezi ortalarından geçen bir kristal; bu nefes tutuş, bu kubeleniş ve her şeyin onlara yaslanması sayesinde birbirlerine yansıyan binlerce yüzeyden bakar gibi bakan, birbirlerini ilk kez görüyormuş gibi yeniden bakan iki insan...

Kadın çaydanlığı bıraktı, ellerini masaya koydu; mutluluklarının ağırlığından yorgun düşmüş gibi herkes kendi yastığına gömüldü, gözleriyle birbirlerine sıkı sıkı tutunurlarken düşüncelere dalmış gibi gülümsüyor, kendi-

lerinden bahsetme ihtiyacı hissetmiyorlardı; yine o hasta adamdan, okudukları bir kitapta bahsi geçen hasta adamdan bahsettiler, hemen belli bir pasajdan ve bu pasajda ortaya atılan meseleden söz etmeye koyuldular, sanki az önce düşündükleri buymuş gibi, oysa bu doğru değildi çünkü garip bir şekilde günlerdir akıllarına takılan bir sohbeti sürdürüyorlardı, sohbet sanki yüzünü gizliyor, kitapla ilgiliymiş gibi görünürken aslında başka bir yere bakıyordu; gerçekten de düşünceleri bir süre sonra hiç hissettirmeden bu bilinçsiz mazeretten yine kendilerine dönmüştü.

“Şu G. gibi bir insan kendini nasıl görüyordur acaba?” diye sordu kadın ve –düşüncelere dalmış halde, neredeyse kendi kendine– konuşmayı sürdürdü. “Çocukları yoldan çıkarıyor, genç kadınları namuslarını kirletmeye ikna ediyor, sonra orada öylece durup gülümsüyor ve zayıf bir ışık gibi içinde bir yerlerde çakan azıcık erotizme büyülenmişçesine bakakalıyor. Sence yanlış yaptığını düşünüyor mu?”

“Yanlış yaptığını düşünüyor mu? ... Belki; belki de düşünmüyor,” diye yanıtladı adam, “belki bu tür hislerin hiç sorgulanmaması gerekir.”

“Ama bana sorarsan,” dedi kadın, artık rasgele bir karakterden değil, onun için karakterin ardında çoktan belirmeye başlayan belli bir şeyden söz ettiği anlaşılıyordu, “bence iyi yaptığını düşünüyor.”

Düşünceleri bir süreliğine sessizce yan yana ilerledi, sonra –çok uzaklarda– sözcüklerle yeniden ortaya çıktılar; yine de hâlâ sessizce el ele tutuşuyorlardı sanki ve her şey söylenmiş gibiydi. “...kurbanlarına kötü davranıyor, onlara acı veriyor, ahlaklarını bozduğunu, cinselliklerini altüst ettiğini, bir daha asla bir yerde durup dinlenemeyecekleri şekilde harekete geçirdiğini biliyor olmalı; ... yine de insan o sırada gülümsediğini görür gibi olu-

yor, ...yüzü yumuşacık ve solgun, hüznü fakat kararlı, sevecenlikle dolu; ...kendisinin ve kurbanının üzerinde salınan, sevecenlikle dolu bir gülümseme... Açık arazide yağmurlu bir gün gibi, yağmuru Tanrı gönderir, anlaşıl-mazdır, bütün mazeretleri hüznünde, yarattığı yıkıma eşlik eden histe saklıdır... Bütün zihinler biraz yalnız ve ıssız değil midir?..”

“Doğru, bütün zihinler yalnız değil midir?” Şimdi yeniden suskunluğa gömülen bu iki insan aynı anda o üçüncü kişiyi, o yabancıyı, bir sürü üçüncü kişiden birini düşünüyordu, sanki birlikte bir arazide yürüyorlarmış gi-biydi: ... ağaçlar, çayırlar, bir gökyüzü ve ansızın bir bil-memek, burası niye mavi, şurası niye bulutlarla kaplı; ... bütün bu üçüncü kişilerin, bizi çevreleyen, bazen yaban-cılaşıp bize donuk gözlerle bakan ve bir kuşun uçuşu an-laşılmaz bir yalpalamayla üstüne bir çizik attığında bizi üşüten o büyük küre gibi çevrelerini kuşattığını hissetti-ler. Odada akşam vakti birdenbire soğuk, geniş ve gün ortası gibi pırıl pırıl bir yalnızlık belirdi.

Sonra ikisinden biri şöyle dedi ve bir keman usulca çalınmış gibi oldu: “...kapıları kilitli bir eve benziyor. Yap-tığı her şey kendi içinde, belki yumuşak bir müzik gibi ama o müziği kim duyabilir ki? Belki o müzik sayesinde her şey huzurlu bir hüzne dönüşebilirdi...”

Diğeri de yanıtladı: “...belki de kendi içinde dolanıp durmuş, el yordamıyla bir kapı aramıştı, şimdi nihayet duruyor ve tek yapabildiği, yüzünü kalın camlara daya-mak, sevgili kurbanlarına uzaktan bakıp gülümsemek oluyor...”

Başka bir şey söylemediler ama sevinçle birbirine kenetlenen suskunluklarının sesi gitgide yükseliyordu. “...Yalnızca bu gülüş yetişiyor onlara, üstlerinde salını-yor, kan kaybından ölen ve hâlâ seğiren jestlerinin çirkin-liğinden ince saplı bir buket örüyor... Acaba hissettiler

mi diye şefkatle duraksıyor, buketi bırakıyor sonra ve yalnızlığının gizemi tarafından titrek kanatlarla taşınıp kararlılıkla yükseliyor, uzayın harikalarla dolu boşluğuna giren tuhaf bir yaratık gibi.”

Birlikteliklerinin gizeminin bu yalnızlığa dayandığını hissettiler. Çevrelerinde dünyaya ilişkin karanlık bir his vardı, bu his onları birbirlerine yaklaştırıyordu, dört bir yandan gelen rüya gibi bir soğukluk hissiydi, tek bir yön hariç; orada birbirlerine yaslanıyor, yüklerinden kurtuluyor, müthiş uyumlu iki yarım gibi birleştirildiklerinde birbirlerini tamamlıyorlardı; dışarıdan sınırları darılırken içeriden birbirlerine doğru akıp genişliyorlardı. Bazen mutsuz oluyorlar çünkü her şeyi son damlasına kadar paylaşamıyorlardı.

“Hatırlıyor musun,” dedi kadın aniden, “birkaç akşam önce beni öpmüştün ya, o sırada aramızda bir şey olmuştu, fark ettin mi? Tam o anda aklıma bir şey gelmişti, tamamen önemsiz bir şeydi ama sen değildin ve senin dışında başka bir şeyin aklıma gelebiliyor olması ansızın canımı yakmıştı. Sana bunu söyleyemedim, önce güldüm haline çünkü fark etmemiştin ve bana çok yakın olduğunu sanıyordun, sonrasında bir şey demek istemedim, kendin fark etmediğin için kızdım sana, sonra okşayışlarını hissetmemeye başladım. Kendime güvenip de beni bırakmanı da isteyemedim senden çünkü gerçekten önemli bir şey değildi, ben de gerçekten yakındım sana, fakat aynı zamanda belli belirsiz bir gölge düşmüş gibiydi, sanki senden uzakta, sensiz de olabilmişim gibi. Bu hissi bilir misin, bazen her şeyin bir anda iki yüzü olur, bir yandan hep bildiğin gibi eksiksiz ve nettir, diğer yandan sanki bir yabancı onlara gizlice bakıyormuş gibi solgun, loş ve korkutucu görünür. Seni kollarıma almak, kendime çekmek istedim... sonra seni itmek, kendimi yerlere atmak istedim çünkü o anda ikisi de mümkündü...”

*Her şey susuyor ve bekliyordu, her şey onlar yüzünden oradaydı...
Sonsuza dek uzanan parlak bir iplik gibi dünyanın içinden geçen
zaman, bu odanın ortasından, bu iki insanın ortasından geçiyor
gibi görünüyordu...*

Musil'in ilk dönem eserlerinden olan *Birleşmeler*, merkezinde kadın karakterlerin yer aldığı "Aşkın Tamamlanışı" ve "Sakin Veronika'nın Baştan Çıkışı" adlı iki uzun öyküden oluşuyor. Bu iki öyküyü dünya edebiyatının en girift eserlerinden kabul eden eleştirmenlere göre Musil okura, başyapıtı *Niteliksiz Adam*'da mükemmelleştireceği yüksek modernist üslubunun erken bir görüntüsünü sunuyor.

"Musil; Mann, Joyce ya da Beckett gibi büyük modern yazarlardan biri olmasının yanı sıra dönemimizi şekillendiren ve tanımlayan sorunlarla yüzleşme cesareti gösteren bir avuç insandan da biri..."

Boston Review

#avusturyaedebiyatı #aşk #evlilik #ayrılık #yalnızlık #sadakat

